

Daş karxanasından nazirliyə qədər uzanan yol

Firudin Cəlilov: "Kim həyat imtahanlarından kəsilsə, onun gələcəyində mütləq axsamalar olur"

Uşaqılıqda rəssam və ya heykəltəraş olmağı düşünürmüş. Özünün də dedi ki, həyat ona rəssam olmağa icazə verməyib. Düşünür ki, kim həyat universitetini yaxşı keçirsə, onun gələcəyi də parlaq olur. Eynilə özü kimi... Müsahibimiz keçmiş təhsil naziri Firudin Cəlilovdur. F.Cəlilovun həyat hekayəsinə nəzər salaq.

Həmsöhbətimiz 1947-ci ildə Qərbi Azərbaycanın Vədi-basar bölgəsində anadan olub. O həm kənd, həm də şəhər həyatını yaşayıb. Uşaqılığını düşünərkən dərinə köks ötürür və deyir: "Uşaqılıq çağı elə tez gəlib keçdi ki, sanki illər yox, saatlar ərzində başa çatıb. Uşaqılığım həm kənddə, həm də şəhərdə keçib. Uşaqılıq insan həyatının önəmli, qayğısız, saf dövrüdür. İnsanın gələcəkdə özünə seçəcəyi peşə, hansı yolla gedəcəyi həmin dövrdə formalaşır. İncəsənətə meyilli idim. Uşaqılıqda ya rəssam, ya da heykəltəraş olmaq istəyirdim. Dərnəklərə gedirdim, kiçik heykəllər düzəldir, şəkillər çəkirdim. Sonra Əzizim Əzizadə adına rəssamlıq məktəbinə imtahan verdim. Qəbul ola bilmədim. İxtisasdan keçdim, digər fənlərdən kəsildim. Daha sonra yolumu Bakı Dövlət Universitetinin Filologiya fakültəsindən saldım".

"MƏHƏLLƏ DAVALARINA GEDİRDİK"

Müsahibimiz uşaq vaxtı dəcəl olmasa da, dostlarına, ətrafına uymaq məcburiyyətində qalıb. Çünki yaşadığı məhəllə, ətrafı bunu tələb edib: "Yasamalda dağlı məhəlləsində böyümüşəm. Uşaqılıq illərimdə məhəllənin təsiri var. Şəxsən fərd kimi dəcəl olmamışam. Amma yaşadığım məhəllədə tay-tuşların dəcəllik etdiyi üçün məcbur olub qruplaşmalarla iştirak edirdim. Məsələn, o dövrdə dəcəlliyimə görə Yasamaldakı 20 sayılı məktəbdən qovulmuşdum. Bəzən yaramazlıqlar da edirdik, məhəllə davaları olurdu. Bizim məhəllənin uşaqları universitetin yaxınlığında yaşayan uşaqlarla dalaşırdılar. Bəzən dəstə ilə gedib içərişəhərdəki uşaqlarla dalaşırdıq. Uşaqılıq illəri idi. Amma fərd kimi davakar deyildim. Bir şeyi xatırlayıram ki, çox kitab oxuyurdum. Həyat universitetini keçməklə bərabər, oxunan kitablar da insanı formalaşdırır".

"KİTABLARIMI ÖZ QAZANCIMLA ALIRDIM"

Həmsöhbətimiz orta imkanı olan ailədə böyübsə də, pul qazanmağa elə uşaqılıqdan başlayıb: "Ailəmiz kasıb ailə deyildi. Qardaşım da, atam da işləyirdi. Amma mən özüm pul qazanmaq istəyirdim. 6-7-ci sinifdə oxuyarkən artıq kitablarımı öz pulumla alırdım. Bu, mənə ləzzət edirdi. Futbol oyununda bileti çox alırdım. Sonra futbola bilet tapmayanlara satırdım. 1 manata alırdımsa 1 manat 50 qəpiyə satırdım. Keyfli pul qazanırdım. Hətta filmlərə belə, bilet alıb baha qiymətə satırdım. Uşaqılıqdan sərbəstliyə, özümü dolandırmamağa alışmışdım".

Müsahibimiz universitet illərində də həm oxuyub, həm də işləyib. Dərs oxumağa vaxtı az olsa da, o, məqsədinə çatıb: "Gündüz işləyib, gecə oxuduğum üçün çatdırmırdım. İş vaxtım 7-8-də qurtarırdı, axşam dərsi də 7-də başlayırdı. Çətinliklərim olurdu. Üçüncü kursa qədər nadir halda mənə "5" verirdilər. Amma 3-cü kursdan sonra qərara aldım ki, "5" almalyam və ondan sonra "4"-üm olmadı. Seçdiyim sənətə mükəmməl yiyələnməlisən. Mən bunu etdim. Həyat təcrübəm var idi, böyük bir universitet keçmişdim. Alim kimi meydana çıxanda artıq öz sözlüm var idi. Hətta o qədər məqalə yazmışdım ki, 300-dən sonra saymağı buraxdım. Mənim iş stajım yaşımaya görə həddindən artıq çox olub. Orta məktəbdə oxuyandan universitet illəri bitənə qədər Güzdək daş karxanasında, Xəzər dənizində - gəmidə, ariçılıq idarəsində, yol idarəsində, kommunal idarəsində işləyirdim. Gündüz işləyir, axşamlar oxuyurdum. Mən universiteti bitirəndə 7-8 il stajım var idi. Başqalarından fərqli olaraq, mənim əmək kitabçam tez doldu. İkinci əmək kitabçası açıldı. Gənclik dövründə dəliqanlı vaxtlarımda idarələrdə işləməyim məni formalaşdırdı. Sözlün əsl mənasında həyat məktəbi keçdim. Kim həyat yaşam universitetini yaxşı keçirsə, onun gələcəyi də yaxşı olur. Əgər həyat imtahanlarından kəsilsənsə, gələcəkdə həyatında mütləq axsamalar olur".

"Paxıllıq edir, "ayağından çəkirdilər"

Həmsöhbətimiz universiteti bitirdikdən sonra seçdiyi sənətə uyğun təhsilini davam etdirmək qərarına gəlib. Özünün də dedi ki, "ayağından çəkmək" istəyənlər çox olsa da, bu problemin də öhdəsindən gəlib: "Universiteti bitirəndən sonra da orada qaldım. Azərbaycan dilçilik kafedrasında laborant kimi işə başladım, professor kimi ayrıldım. Elmi karyeram həmin kafedra ilə bağlıdır. Sonra qərara gəldim ki, seçdiyim sənətə uyğun təhsilimi davam etdirim. Həyatımda ən önəmli məqam namizədlik dissertasiyanı yazmağım oldu. Sonra doktorluq dissertasiyasını bitirdim. Ətrafımda paxıl, mənə mane olan insanlar çox idi. Ən dəhşətli o idi ki, paxıllıq edən insanlar çevrəmdə olan, mənə yaxın "dostlarım" idi. Məcbur olub dissertasiyanı Moskvada müdafiə etdim. Ətrafımın paxıllığı əvvəl mənə çox pis təsir edirdi. Amma sonra bildim ki, bu, insanların daxilində olan proqramlaşmış məsələdir ki, sənənin ixtisasında işləyən adam dostun

Aygün ƏZİZ

da, qohumun da olsa, peşəkarlıq paxıllığı çəkir. Paxıllıq sağlamsa, bir başqasının irəli gətirdiyini görəndə sən də çalışırsan ona bənzəyəsən və onu ötürüb keçəsən. Rəqabət yaranır. Bu normaldır. Amma paxıllıqdan yoldaşının qarşısını kəsmək istəməyə anormaldır və insanlıqdan kənarıdır. Təəsüf ki, mən o mərhələləri çox keçmişəm".

"TƏHSİL NAZİRLİYİ ƏN AĞIR QURUMDUR"

Müsahibimizin aktiv gənclik həyatı olub. Hətta bu aktivliyi universitetdə dəfələrlə töhmət almasına səbəb olub: "Ölkənin ictimai-siyasi həyatında da aktivlik nümayiş etdirirdim. Siyasi hərəkata qoşulanda, 1988-ci ildə ilk mitinqlər başlayırdı. Azadlıq meydanında 18 günlük mitinqin nümayiş komitəsinin sədri mən idim. Ona görə mən universitetdən xaric etmək istəyirdilər. Siyasətə məşğul olduğum üçün 1990-cı ildə seçkilərdə deputat kimi namizədliyimi vermişdim. Xalq məni seçdi. Çox çətin seçkilər oldu. Çünki mənim dairəmdən Binəqədi rayonunun birinci katibi də namizədliyini vermişdi. Rayonun ən böyük adamı ilə alternativ idim. Buna baxmayaraq, milli Azadlıq hərəkatına qoşulmuş gənclər aktiv iştirak etdilər və mən böyük fərqlə keçə bildim. Sonra özümüz Əbülfəz Elçibəy və İsmayıl Tarik Peymanla birlikdə "Varlıq" təşkilatını yaratdıq. Bu təşkilat genişləndi, ilk mitinqləri təşkil etdi".

Sabiq təhsil naziri deyir ki, nazir təyin olunduğunu ilk dəfə televiziyaadan öyrəniş: "Millət vəkili olandan sonra mənə bir neçə vəzifədə irəli çəkildilər. Parlamentdə komissiya sədri idim, elm, təhsillə bağlı çıxışlarımı görürdülər. Dövlət Əlifbə Komissiyasının məsul katibi oldum. Sonra təklif gəldi ki, mənə Təhsil Nazirliyinə müavin qoymaq istəyirlər. Etiraz etmədim. Sonra baş nazirin müavini vəzifəsinə təyin edildim. Test imtahanlarını da ölkəmizə ilk dəfə o dövrdə gətirdik. Ali Attestasiya Komissiyasını, TDQK-nı yaratdıq. Bir gün televiziyaada eşitdim ki, mənə nazir müavini vəzifəsindən azad edildilər və ardınca nazir olmağımla bağlı fərman oxundu. Təhsil naziri olduğumu televiziyaadan öyrəndim. Bu vəzifədə çox əziyyət çəkdim. Baxmayaraq ki, 20 il təhsillə bağlı idi, amma çətin dövr idi. Təhsil Nazirliyi ən ağır nazirlikdir. Bütün ailələrlə dolay yolla kontaktda olan qurumdur. O zaman uğurlu təhsil qanununu yaratdıq. Dünya Bankının hesabatında həmin il MDB ölkələri üzrə Azərbaycan bütün sahələrdə axırıncı idi. Təhsil sahəsində isə birinci yerdə idi. Bu mənim hesabıma oldu. Çünki həmin il təhsildə böyük dəyişikliklər etdim. Həmin il Türkiyəyə 2000 tələbə göndərdim".

"MİLLƏTİMİZ İSTEDADLIDIR"

Sonda gənclərə məsləhət verən həmsöhbətimiz vurğuladı ki, gənclər kütlədən ayrılmağı bacarmalı və seçilməlidirlər: "İndiki gənclər bizim dövrdəki gənclərdən çox fərqlidir. Bizim dövrdə də müsbət cəhətlər, imkanlar var idi. Amma indiki qədər deyildi. İndiki gənclərin sənət seçməyi, həyatda yer tutmağı daha asanlaşıb. Sadəcə, onların boynuna ciddi hazırlaşmaq düşür. Seçilməlisən ki, sənəni seçib harasa qoyunlar. Gənclər kütlədən ayrılmağı bacarmalıdırlar. Seçdikləri sənəti mükəmməl öyrənməlidirlər. Bizim çox istedadlı gənclərimiz var. Ümumiyyətlə, millətimiz istedadlıdır. Sadəcə, şərait yaratmaq lazımdır. İnanıram ki, müvəqqəti çətinlik keçəndən sonra Azərbaycanın vəziyyəti çox yaxşı olacaq. Çünki çox savadlı gənclik yetişir. Az da olsa, bu, var. Vacib deyil hamı yüksək səviyyəli mütəxəssis olsun. 100 nəfərin içindən 10 nəfəri seçilsə, bu, böyük nailiyyətdir. Mən o 10 nəfəri görürəm və onlara inanıram".